

**NOVA
UNIVERZA**

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Mednarodne véde na FDŠ in sicer
Dimitrij Rupel

Article information:

To cite this document:

Rupel, D. (2018). Mednarodne véde na FDŠ in sicer, Dignitas, št. 49/50, str. 191-205.

Permanent link to this document:

<https://doi.org/10.31601/dgnt/49/50-10>

Created on: 07. 12. 2018

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

**NOVA
UNIVERZA**

EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Mednarodne véde¹ na FDŠ in sicer

Dimitrij Rupel

I.

(Namen tega prispevka) Pisec teh vrstic sem bil kot nosilec in predavatelj predmeta *Mednarodni položaj in zunanja politika Slovenije* (v okviru magistrskega programa *Mednarodne in diplomatske študije na Fakulteti za državne in evropske študije – FDŠ*) povabljen k premisleku o omenjenem programu na FDŠ; poleg tega pa naj bi razpravljal tudi o širših vidikih *mednarodnih ved*.

(Izkušnje) Po nekajletnih izkušnjah z *Mednarodnimi in diplomatskimi študijami* (ki bi se morda lahko imenovala *Mednarodne véde*), posebej s predmetom *Mednarodni položaj in zunanja politika Slovenije*, lahko ugotovim nekaj dosežkov pa tudi nekaj vprašanj in izzivov. Po eni strani je mogoče reči, da se je FDŠ z navedenim programom logično odzvala na okoliščine, ki so nastopile po postavitvi slovenske države in po njeni vključitvi v dogajanje na svetovnem prizorišču, predvsem po včlanitvi v EU in NATO. Nove okoliščine so sprožile nova pričakovanja slovenskih državljanov in državnih ustanov pa tudi mednarodnega okolja. Slovenija je oblikovala svojo zunanjo politiko in diplomacijo, za kateri je potrebovala novo generacijo primerno izobraženih in izurjenih strokovnjakov. Potrebe so se zaostriale ob prevzemanju važnih nalog in vlog v evropskih in svetovnih organizacijah (OZN, OVSE, EU, OECD ...), z nastankom evropske *zunanje službe* in s problemi, ki so se pojavili pri odnosih z nekaterimi balkanskimi državami (BiH, Hrvaška, Srbija). Akademski procesi (kot so »mednarodni« programi na FDŠ, na EPF, na ljubljanski in mariborski univerzi) pa

¹ Pojem mednarodnih véd (angl. International Studies) je širši od pojma mednarodni odnosi. Mednarodne véde obsegajo politične, družbene, gospodarske in kulturne odnose v mednarodnem sistemu; zunanjo politiko, diplomacijo in druge oblike sodelovanja med državami; pomen tujih družb, kultur in političnih sistemov; mednarodna gibanja priseljencev, beguncev, delavcev, študentov, turistov in tujih vlagateljev; vlogo mednarodnih organizacij, globalizacijo svetovnega gospodarstva in tuje jezike.

niso le odgovor na zaposlitvene potrebe, na politična in strokovna pričakovanja v državi (ali celo zunaj nje), ampak so že tudi proizvod mednarodnega dogajanja, v katero se je vključila Slovenija po letu 1991. V okviru akademskih procesov študentje spremljajo to dogajanje v realnem času in so na neki način dejavni v njem. Programi vsebujejo praktične izkušnje in praktična vprašanja.

(Pomanjkljivosti) Zaradi ideoloških posebnosti nekdanjega izobraževalnega sistema v socializmu, zaradi splošnega nespodbudnega narodnega položaja, politične diskriminacije in kariernih omejitev v nekdanji državi (in nekaterih ostankov vsega tega v novi državi) je izobrazbena in kulturna podlaga študentov, ki študirajo mednarodne in diplomatske vede, še vedno pomanjkljiva. Posebej občutne so slabosti pri poznavanju zgodovine in kulture, veliko težav je pri razumevanju evropskega političnega izročila, antičnega sveta, humanizma in renesanse, klasične filozofije, literature, posebej pa religije in verskega življenja. Za mnoge študente se še danes ni končal svet Jugoslavije in komunizma, večinoma se ne zavedajo preloma, ki se je dogodil leta 1991; za nekatere pa se je – ne vedno po njihovi krivdi – svet začel po letu 1991.

(Razumevanje zakonitosti mednarodnega dogajanja) Dvajset let bo tega, kar je Slovenija prvič vstopila na svetovno prizorišče in v svetovno zgodovino kot neodvisna država. *Slovenska zunanja politika in diplomacija sta se začeli z Brionsko deklaracijo 7. julija 1991.* Ta začetek je bolj ali manj sovpadal s prelomnimi dogajanja po padcu Berlinskega zidu. V letih, ki so sledila, so se v mednarodnem življenju zgodile velike spremembe, ki zahtevajo strateški premislek in primerno obravnavo tudi v slovenskem akademskem prostoru. Prišlo je do pospeškov, ki terjajo bistveno *več analitičnega angažiranja, več razprave, več razumevanja in več študija kot v prejšnjih časih.* Ob koncu dvajsetega stoletja se je večinoma končalo obdobje mednarodne *nestabilnosti* in revolucionarnih procesov, ki se je začelo s prvo svetovno vojno, komunizmom, fašizmom in nacizmom.² V devetdesetih letih je prišlo hkrati do *mednarodnega povezovanja* (EU, NATO, STO, G20 ...) in *demokratskih procesov*. Na žalost je bila Jugoslavija pri tem izjema. »Ujetim narodom«, tudi Slovencem, se je – ne glede na to, da *sta se*

² V mislih imam podiranje Berlinskega zidu (9. 11. 1989), demokratične spremembe v Srednji in Vzhodni Evropi, razpad Jugoslavije in Sovjetske zveze (1991). Ameriški zgodovinar Bobbitt npr. trdi, da se je leta 1990 končala prva svetovna vojna. Primerjaj: Philip Bobbitt, *The Shield of Achilles: War, Peace and the Course of History*, Knopf 2002.

nekoč pojma stabilnosti in osvobajanja izključevala – ponudila možnost svobodnega življenja v pogojih stabilnosti. Moderna demokracija prinaša stabilizacijo svobode. V moderni demokratični državi se približujeta pravo in pravičnost; ujemata se zakonitost in legitimnost.

(Novi pojavi) Pomembno novo vprašanje je vprašanje, kako uskladiti *pravico narodov do samoodločbe in nedotakljivost državnih meja oz. suverenost držav*. Danes se je v sistemu OZN tako rekoč udomačilo pojmovanje, da je potrebno *zaščititi ogrožene skupine prebivalstva (npr. etnične skupnosti, narode, manjšine ...)* *znotraj držav*. Skladnost med svobodo in stabilnostjo ogroža npr. pojav *terorizma* (2001). Ponekod se je postavljalo vprašanje, ali je v boju zoper teroriste dopustno omejevati človekove pravice. Prelomnim dogodkom v Srednji in Vzhodni Evropi po letu 1989, jugoslovanski krizi in razpadu komunističnega tabora so sledili prelomni dogodki v arabskem svetu in intervencije mednarodnih organizacij, ki se niso ozirale na formalne meje, ampak so izhajale iz konceptov demokratične legitimnosti. Navsezadnje je leta 2008 svet prizadela velika *gospodarska kriza*, ki so ji sledili notranji in mednarodni spori, politične krize in nemiri. Državne oblasti rešujejo krizo z restriktivnimi ukrepi, *izključeni* (zavedeni, zbegani ...) državljani omahujejo med jezo in naveličanostjo.³ *Gospodarska kriza prehaja v krizo demokracije*. Politično dogajanje v državah in stiske državljanov imajo pomembne mednarodne razsežnosti in vplivajo na mednarodne odnose.

(Nesprejemljiva pasivnost) Ponekod (tudi v Sloveniji) nastaja vtis, kot da so kriza, njeno trajanje in rešitev v celoti odvisni od drugih – glavnih, velikih – držav, kot so ZDA, Nemčija ali Francija. Zdi se, kot da si manjše države, tudi Slovenija, same ne morejo pomagati in da morajo potrpežljivo čakati na rešitve v drugih, večjih državah. Tako smo večkrat slišali zagotovilo, da bo slovenska gospodarska kriza minila, ko se bojo na bolje obrnile stvari v Nemčiji. Čakanje in pasivnost sta posledica mentalnih blokad, predvsem pa pomanjkanja izobrazbe in strateškega premišljevanja. Če je vse odvisno od drugih (velikih, vodilnih ...) držav, si lahko kdo postavi vprašanje, čemu potemtaka služijo lastne neodvisne in samostojne države? Postavlja se vprašanje, *zakaj Slovenci potrebujemo*

³ Peter Sloterdijk recimo pravi, da bo prihodnost odvisna od tekmovanja med evro-ameriškim in kitajskim načinom izključevanja državljanov. Glej Peter Sloterdijk, »Der verletzte Stolz« (Ranjeni ponos, O izključevanju državljanov v demokracijah), Der Spiegel 45, 2010, str. 142.

lastno državo in kako jo uporabljamo za delovanje na svetovnem prizorišču??

(Čas izbiranja in tekmovanja) Da bi bolje razumeli te procese in da bi lahko učinkovito sodelovali na svetovnem prizorišču, slovenska država, njena administracija in sploh državljani, predvsem mlada generacija, potrebujejo čim več znanj o mednarodnem dogajanju oz. o mednarodnih odnosih. Ta potreba se je povečala z vključitvijo Slovenije v evro-atlantske povezave, v *schengensko* in v območje valute *evro*. Slovenska akademska in raziskovalna sfera sta takšne potrebe deloma zaznali že pred leti: povečalo se je število mednarodnih programov, akademskih ustanov (*FDV* in *PF Univerze v Ljubljani*, *EPF v Novi Gorici*, *FDŠ na Brdu pri Kranju* ...) in vpisnih mest. Razvil se je »akademski prostor ... za pridobivanje ustreznih teoretičnih in praktičnih znanj na področju mednarodnih zadev in znotraj njih na področju mednarodnega prava«. ⁴

(Naraščanje akademskega prostora) Ob tem naraščanju se kaže tudi potreba po morebitni dopolnitvi in racionalni ureditvi omenjenega *akademskega prostora*. Ta prostor se po eni strani odpira, po drugi strani pa je omejen. Gre za materialne pogoje (finančne možnosti države in zasebnikov), za omejeno število kandidatov in učiteljev ..., predvsem pa za pritisk širše skupnosti. Kvaliteta, ki jo omogočajo naravni pogoji države z dvema milijonoma ljudi, je soočena s ponudbo in tradicijo velikih držav, torej mnogih uglednih tujih univerz in inštitutov. Dopolnitev oz. ureditev slovenskega akademskega prostora na področju *mednarodnih ved* lahko po eni strani izhaja le iz *svobodne konkurence*, po drugi strani pa mora izhajati tudi iz nujnosti sodelovanja in *združevanja moči*. Prvo in drugo vprašanje sta povezani z vprašanjem, katera znanja so nujnejša in bolj konkurenčna, pri čemer je potrebno upoštevati specifični položaj Slovenije in konkurenčnost v širšem in celo bližnjem evropskem prostoru, saj v njem obstajajo in nastajajo mnoga središča (npr. diplomatske akademije na Dunaju, v Gorici, na Malti ...), ki se ukvarjajo z vprašanji, o katerih je govor. ⁵

⁴ Formulacijo povzeman po dopisu predstojnika mednarodnega magistrskega programa FDŠ prof. dr. Petra Jambreka (10. 11. 2010, str. 4).

⁵ Tu navajam nekaj najbolj znanih evropskih ustanov, ki se ukvarjajo z mednarodnimi vedami: Albanian Diplomatic Academy (Albanija), Association of Certified Commercial Diplomats (ACCD) (EU), Azerbaijan Diplomatic Academy (ADA) (Azerbajdžan), Central European University (Madžarska), College of Europe (Belgija), Diplomacy Island (EU), Diplomatic Academy (Češka), Diplomatic Academy of Georgia (Gruzija), Diplomatic Academy of London (DAL) (London), Diplomatic Academy of the Ministry of Foreign Affairs of Russia (Rusija), Diplomatic Institute (Bolgarija), Estonian School of Diplomacy (Estonija), EU Atlantic Diplomatic Academy (EADA) (EU), French School of Public Administration (ENA) (Francija), Geneva School of Diplomacy and International Relations (Ženeva),

(Znanstveni napredek in zahtevnost programov) Za marksistične in še posebej jugoslovanske šolske, tudi univerzitetne programe so bile nekoč značilne shematične, mehanične, sholastične in brezosebne razlage pojavov in problemov. Učitelji so se – tudi zaradi nevarnosti političnega tveganja – držali togih predpisanih vzorcev in so se izogibali dialogu, kritični razpravi, kontroverznosti in kontradiktornosti. Namesto da bi opisovali dejansko dogajanje na svetovnem prizorišču, v konkretnih državah in vladah; namesto da bi se ukvarjali s praktičnim in konkretnim funkcioniranjem ministrstev in diplomacij; namesto da bi reflektirali očitne težave in slabosti, so reproducirali abstraktne, vendar varne formule, predvsem pa prazne definicije. Ponekod se je intelektualna praznina kombinirala z ideološkimi obrazci. Pri mednarodnih vedah se je vse začelo s kapitalističnim in kolonialnim izkoriščanjem in se je vse končalo s svetovno revolucijo. Mednarodne vede so pogosto spominjale na cenzurirana poročila uradnih novinarskih agencij. Namesto da bi ga razlagali, so reproducirali t. i. diplomatski oz. uradniški jezik. Moderne mednarodne vede se morajo takšnih klišejev znebiti, postati morajo živahne, pronicljive in duhovite analize, ki ne prizanašajo z izvirnimi in uveljavljenim politikam nasprotujočimi pogledi. Predvsem pa so vsestransko informirane, saj so vključene v intenzivno mednarodno knjižno in revialno produkcijo.

(FDŠ in EPF) FDŠ in EPF se osredotočata na mednarodno pravo in na pravn(išk)a znanja, ki so v vsakem primeru relevantna in nujna. Poleg teh pa so za slovenski študij ali raziskovanje modernih mednarodnih ved pomembna tudi *antropološka, demografska, diplomatska, ekonomska, geopolitična, kulturološka, politološka in sociološka, predvsem pa zgodovinska znanja*. Da bi lahko postavili in preskusili hipoteze o primernem prostoru oz. kontekstu mednarodnih ved (tj. ustanov za njihovo raziskovanje in programov pedagoške reprodukcije) v smislu slovenskih nacionalnih interesov, je potreben temeljit vsebinski premislek o *dejavnikih, ki določajo mednarodni položaj Slovenije*.

Graduate Institute of International Relations (Ženeva), International Diplomatic Academy (IDA) (EU), Johns Hopkins University, Bologna Center (Italija), London Diplomatic Academy (London), Mediterranean Academy of Diplomatic Studies (MEDAC) (EU), Moscow State Institute of International Relations (MGIMO) (Rusija), Oxford University, Foreign Service Programme (VB), The Centre for Political and Diplomatic Studies (VB), UN Staff College in Turin (EU), Vienna Diplomatic Academy (Avstrija).

II.

(Determinante slovenskega položaja) Današnji mednarodni položaj Slovenije, z njim pa zunanjo politiko in diplomacijo, določajo predvsem (po abecednem zaporedju):

- *demografija* (majhno število prebivalcev),
- *ekonomija* (majhen trg, odvisnost od izvoza),
- *geografija* (relativno majhno ozemlje, negotovosti glede balkanskega, srednjeevropskega in sredozemskega položaja; vprašljiv status pomorske države),
- *kultura* (kulturni sindrom),⁶
- *politika* (jugoslovanska, neuvrščena in komunistična tradicija, počasna tranzicija),
- *zgodovina* (odvisnost od drugih narodov, pomanjkanje državotvornih elit).

(Zgodovina) Od nekdaj, predvsem pa od francoske revolucije naprej, *osvobodilne pobude* rušijo uveljavljeni red, običaje, splošno zavest, zdravi razum, stabilnost ... Tako kot je bila evropska zgodovina neprekinjen boj med stabilnostjo in svobodo, je bila slovenska zgodovina – pri čemer je treba razlikovati med zgodovino Slovencev in zgodovino Slovenije – zgodovina *napetosti med narodom in državo*.⁷ Naše premišljevanje je potrebno začeti pri izvirih evropskega *svobodoljubja in stabilizacije* v 18. in 19. stoletju (*Francoska revolucija/Ilirske province, Dunajski kongres*) in nadaljevati pri vzponu velikih ideologij 20. stoletja (boljševizem, fašizem, nacionalni in internacionalni socializem) oz. pri prvem in drugem utelešenju južnoslovanskega bratstva. Nato se je treba osredotočiti na procese okrog rušenja *Berlinskega zidu* in na nastanek neodvisne Slovenije; predvsem na dvajset let njenih zunanjepolitičnih izzivov in dosežkov (1990–2010).

(Polòm socializma, trk civilizacij) Slovenska državnost se je začela v prelomnem času. Gre za čas po *Helsinški sklepni listini* (1975), po Havlovi *Listini* 77 (1977), po vstopu papeža Wojtyła (1978) in voditelja Solidarnosti Wałęse (1980), predsednika Reagana (1981) in generalnega sekretarja Gorbačova (1985) na svetovno pri-

⁶ Slovenski kulturni sindrom je oznaka za zasilno uporniško (predvsem narodnoosvobodilno) gibanje kulturnih izobražencev in umetnikov v nedemokratskih razmerah. Zaradi slabih političnih možnosti so se slovenski razumniki zanašali na kulturo v drugi polovici 19. stoletja pa tudi v času socializma 1945–1989.

⁷ Nation v francoščini ali angleščini pomeni narod in državo, tj. državno utelešenje naroda oz. istovetnost naroda in države. Preživetje slovenskega naroda je bilo – vse do ustanovitve slovenske države – odvisno od razlikovanja med državo in narodom.

zorišče. V tem času je v Sloveniji izšla 57. številka *Nove revije* (1987), v ZDA pa sta prelomni besedili objavila Francis Fukuyama (*Konec zgodovine* 1989) in Samuel Huntington (*Trk civilizacij* 1993).

(Kultura) (Ne)demokratske razmere v drugi polovici 19. stoletja in ves čas komunistične oblasti Slovencem niso omogočale normalnega političnega izražanja. Politični interesi – kolikor jih je bilo – so se izražali v obliki bolj ali manj previdnih, prikritih kulturnih manifestacij in deklaracij, literarnih in študentskih publikacij itn. S tem je kultura postala privilegirano mesto pojavljanja političnih pobud. Strankarska demokracija in nove tehnologije, predvsem internet, so kljub splošnim pozitivnim učinkom povzročile opazno kulturno krizo.

(Dvajset let zunanje politike Slovenije) Študij in razumevanje mednarodnega položaja Slovenije je treba začeti s predstavitvijo glavnih slovenskih zunanjepolitičnih pobud in zunanjih izzivov po letu 1991. Prvo obdobje slovenske zunanje politike se je začelo z Brionsko deklaracijo 7. julija 1991 in se je končalo z vključitvijo v OZN oz. konec leta 1992.⁸ Drugo obdobje določata letnici 1993 in 1996, ko Italija neha blokirati slovensko približevanje EU.⁹ Tretje obdobje sega do konca leta 1999,¹⁰ četrto pa

⁸ 1991 (PV Peterle, MZZ Rupel): Brionska deklaracija – 7. VII; ustanovitev arbitražne komisije pod vodstvom R. Badintera – 27. VIII; konferenca o Jugoslaviji v Haagu – 7. IX; VS OZN uvede embargo na uvoz orožja za vso Jugoslavijo – 25. IX; JLA zapusti Slovenijo – 25. X; Badinterova komisija ugotovi razpad Jugoslavije – 29. XI; mednarodno priznanje (zunanj ministri EU) – 16. XII; razpad Sovjetske zveze – 26. XII.

1992 (PV Peterle-Drnovšek, MZZ Rupel): Badinterova komisija priporoči priznanje Slovenije – 11. I; priznanje Slovenije s strani ZDA – 7. IV; srbska blokada Sarajeva – 2. V; sprejem v OZN – 22. V; ruski MZZ Kozirev v Ljubljani – 24. V; ministrski svet KVSE v Stockholmu – 14. XII; delegacija SEP (Rupel v imenu Slovenije) v Beli hiši – 22. XII.

⁹ 1993 (PV Drnovšek, MZZ Peterle): sporazum o sodelovanju z EU – 5. IV; srečanje Klaus-Drnovšek v Pragi; zadeva Višegradska skupina (VS) – 3. V; prošnja za začetek pogajanj o Evropskem sporazumu – 9. XII.

1994 (PV Drnovšek, MZZ Peterle): sestanek VS (brez Kučana) s Clintonom v Pragi – 10. I; italijanski veto na pridruženost članstvo Slovenije v EU – 21. III; Valentičovo pismo Drnovšku – 18. V; pogajanja Peterle-Martino v Ogleju – 10. X.

1995 (PV Drnovšek, MZZ Thaler): pogovori z Italijo (Thaler-Agnelli) – 8. II., 6. III; Italija »nesrečna« zaradi izključenosti iz Contact Group – 6. IX; Drnovšek-Valentič v Mariboru – 20. IX; sestanek Contact Group v Rimu (Agnelli) – 5. X; Daytonski sporazum – 21. XI – 14. XII; Španski kompromis Madrid – 16. XII.

1996 (PV Drnovšek, MZZ Thaler, Kračun): volitve v Italiji – 21. IV; Prodi pri Clintonu – 6. V; papež Janez Pavel II v Sloveniji – 17. V; Prodi predsednik nove italijanske vlade – 17. V; sporazum o pridružitvi EU – 10. VI; volitve v Sloveniji (SLS + SDS + SKD 50 %) – 3. XI.

¹⁰ 1997 (PV Drnovšek, MZZ Thaler, Frlec): nova Drnovškova vlada LDS+SLS+DESUS – 27. II; Kučan pri Kohlu v Haagu izbira med EU in NATO – 28. V; Amsterdamska pogodba EU – 16.–17. VI; razočaranje glede vabila v NATO (Madrid) – 8. VI; ukinitev viz za potovanja v ZDA – 30. IX; Evropski svet v Luksemburgu sprejme odločitev o širitvi 5+1, tudi s Slovenijo – 13. XII.

1998 (PV Drnovšek, MZZ Frlec): New Agenda Coalition – 9. VI.–3. XI; Slovenija predseduje VS OZN – 1. VIII.–30. VIII; Drnovšek v Beli hiši – 4. XI; zadeva Višegradska skupina – 10.–30. XII.

1999 (PV Drnovšek, MZZ Frlec): konferenca v Rambouilletu – 6. II.–18. III; NATO bombardira Jugosla-

od leta 2000 do vstopa Slovenije v EU in NATO, tj. do konca leta 2004.¹¹

Leta 2005 se začne naslednje – peto obdobje, v katerem Slovenija predseduje OVSE in Evropski uniji, torej se konča leta 2008.¹² Najnovejše obdobje slovenske zunanje politike se začne s Pahorjevo vlado leta 2009.¹³

vijo – 24. III.–11.VI; vrh NATO v Washingtonu – 23. IV; Kučan Clintonu predlaga »Evropsko konferenco o Balkanu« – 2. VI; Perry posreduje med Hrvaško in Slovenijo – 15. VI; Clinton v Ljubljani – 21. VI; Prodi postane predsednik Evropske komisije – 16. IX; akcijski načrt za članstvo v NATO (ANČ) – 7. X; Evropski svet v Helsinkih – 10.–11. XII; smrt Franja Tuđmana – 10. XII.

¹¹ 2000 (PV Drnovšek, Bajuk; MZZ Rupel, Peterle): sankcije EU proti Avstriji 4. II.–8. IX; ADP, avnojski sklepi predmet predvolilne kampanje; padec Miloševića – 8. X; slovenske parlamentarne volitve – 15. X; Pogodba EU iz Nice – 12. XII.

2001 (PV Drnovšek, MZZ Rupel): Bush in Putin na Brdu – 16. VI; dunajski sporazum o nasledstvu – 29. VI; ratifikacija SOPS v DZ – 19. VII; sporazum Drnovšek-Račan – 19. VII; napad Al Kaide na newyorški STC – 11. IX; MZZ RS v Washingtonu – 13.–17. XI; vatikanski sporazum – 14. XII.

2002 (PV Drnovšek, Rop, MZZ Rupel): ustanovitev Slovenskega odbora za NATO – 24. I; Konvencija o prihodnosti EU – februar; slovensko-avstrijska komisija zgodovinarjev in pravnikov – 27. II; Drnovšek v Beli hiši – 17. V; Praga, vabilo v NATO – 21. XI; Drnovšek predsednik RS – 1. XII; konec pogajanj z EU v Københavnu – 12.–14. XII; Rop predsednik vlade – 19. XII.

2003 (PV Rop, MZZ Rupel): pristopni pogovori Slovenija-NATO – 21., 31. I; Vilenska izjava – 5. II; atentat na srbskega PV Đinđića – 12. III; napad na Irak – 20. III; referendum o EU in NATO (89,64; 66,08 %) – 23. III; podpis pogodbe z EU v Atenah – 16. IV; zadeva Diplomatska akademija – 17. IV; ZERC – 3. X; aretacija kosovskega voditelja Čekuja na ljubljanskem letališču – 22. X; volitve na Hrvaškem – 23. XI.

2004 (PV Rop, MZZ Rupel, Vajgl): članstvo v NATO – 29. III; članstvo v EU – 1. V; trilateralni zapisnik o ZERC – 4. VI; Zbor za republiko – 23. VI; izključitev iz Ropove vlade – 5. VII; parlamentarne volitve, zmaga SDS – 3. X; sklep, da bo Slovenija predsedovala EU l. 2008 – 13. XII.

¹² 2005 (PV Janša, MZZ Rupel): predsedovanje OVSE; oranžna revolucija, Juščenko predsednik Ukrajine – 23. I; DZ ratificira PUE – 1. II; revolucija tulipanov v Kirgiziji – 20. III; umre papež Janez-Pavel II. – 3. IV; Brionska izjava o izogibanju incidentom – 10. VI; začetek pristopnih pogajanj EU-Hrvaška – 20. X; ministrska konferenca OVSE v Ljubljani – 5.–6. XII.

2006 (PV Janša, MZZ Rupel): Forum slovanskih kultur – 20. II; Slovenija obvestila OZN o novem zakonu o ekološki coni in epikontinentalnem pasu – 22. II; sestanek Illy-Rupel v Ankaranu (zgodba o tržaških plinskih terminalih) – 27. III; Slovenija od Tajske prevzame predsedovanje Mreži za človekovo varnost – 2. VI; Bela knjiga o meji s Hrvaško – 19. VI; ukradena avstrijska depeša – 22. VII; kriza v Libanonu – 1. VIII; reševanje Toma Križnarja – avgust; Strateški forum Bled – 27.–29. VIII; Ban Ki-moon GS OZN – 13. X; 50-letnica madžarske revolucije 1956 – 22. X; sestanek Janša-Sanader na Otočcu – 19. XI; medkulturni dialog – 30. XI.

2007 (PV Janša, MZZ Rupel): uvedba evra v Sloveniji – 1. I; Slovenija članica Komisije OZN za človekove pravice – 17. V; posvetovanja PV in vseh strank o arbitraži – 17. VIII; Janša-Sanader na Bledu – 26. VIII; Türk predsednik RS – 11. XI; vstop v Schengen – 21. XII.

2008 (PV Janša, MZZ Rupel): predsedovanje EU l. I. – 30. VI; Skupina za stike (Contact group) – GS ES, komisar EK + Fr, It, Nem, VB – na Brdu – 19. I; washingtonska depeša – 24. I; Ban Ki-moon v Sloveniji – 27. I; neodvisnost Kosova – 17. II; osnutek posebnega sporazuma o arbitraži – 7. IV; G. W. Bush v Sloveniji – 10. VI; srečanje zunanjih ministrov G8 Kyoto – 26.–27. VI; predjudici v hrvaških dokumentih za EU – 21. XI; Rupel posebni odposlanec PV Pahorja – 27. XI.

¹³ 2009 (PV Pahor, MZZ Žbogar): predsedovanje SE – 12. V.–18. XI; Žbogar pri Clintonovi v Washingtonu – 30. VII; Pahor-Kosor v Trakošanu – 31. VII; Pahor-Kosor v Ljubljani, konec blokade Hrvaške – 12. IX; Pahor-Kosor v Zagrebu – 28. X; Pahor-Kosor: podpis Arbitražnega sporazuma v Stockholmu – 4. XI; Pahor pri Gadafiju – 12. XI; novela Zakona o zun. zadevah – 15. XII.

2010 (PV Pahor, MZZ Žbogar): Pahor-Kosor v Kr. gori – 14. I; Pahor-Kosor (s Tadićem) na Ptuj – 4. III; pomanjkljiva konferenca o Zah. Balkanu na Brdu – 20. III; skupina ekspertov (M. Albright): nov strat. koncept NATO – 17. V; Pahor pri Gadafiju – 13. VI; Pahor-Kosor v Bohinju – 31. VII; C. Ashton se izogne slovenskim kandidatom za zunanjo službo EU – 15. IX; Pahor-Kosor v Lovranu – 23. X; M. Kučan Pahorjev posebni poročevalec za BiH – 4. XI.

(Teorija) Zunanjepolitične pobude izhajajo iz različnih konceptualnih oz. teoretičnih sklopov: npr. iz *realistične* in *idealistične* šole. V družbenih vedah (kamor spadajo mednarodne vede, tudi pravo) so podatki odvisni od *konteksta*, podvrženi različnim uporabam in razlagam: npr. volitvam, glasovanju, anketam, prepričljivosti, karizmi akterjev ... *Diplomacija* je največkrat *konservativna*, večinoma se opira na *realizem* in izhaja iz prepričanja o nujnosti *kompromisa* oz. mednarodnega *ravnotežja*. Relevantnost oz. veljavnost teorij je odvisna od preskusov v mednarodnih odnosih oz. njihove »praktične« uporabe. V tem pogledu so koristna diplomatska (s)poročila, protokoli, deklaracije, razprave, članki in spomini pomembnih političnih oz. diplomatskih akterjev. Takšnega gradiva je relativno veliko, za razumevanje zunanjepolitičnega položaja Slovenije pa so poleg slovenskih pomembna predvsem dokumentarna, monografska in memoarska gradiva državnikov Avstrije, Francije, Hrvaške, Italije, Nemčije, Rusije/Sovjetske zveze, Velike Britanije in Združenih držav Amerike.

(Mednarodno pravo) Poznavanje domače zakonodaje, npr. *Ustave* in *Zakona o zunanjih zadevah*, je potrebno, vendar ni zadostno. Potrebno je poznavanje mednarodnega prava, ki ga predstavljajo konvencije, deklaracije in resolucije *Generalne skupščine* oz. VS OZN; pogodbe Evropske unije (npr. *Lizbonska pogodba*), sklepi nacionalnih in *Evropskega parlamenta*, *Evropskega sveta*; mednarodne pogodbe in sporazumi (npr. ADP, Osimo) ...

(Geografija) Z *Londonskim sporazumom* (1915), z *versajskim mirom* (1919) in z *Rapalsko pogodbo* (1920) Slovenci izgubijo zahodni del svojega ozemlja, predvsem pa dostop do morja in neoviran izhod na odprto morje. Slovenci po koroškem plebiscitu izgubijo severni del etničnega ozemlja. Iz manj razvitega dela Avstro-Ogrske postane Slovenija najbolj razviti del Jugoslavije. Na *Pariški konferenci* (1946–1947) ustanovijo STO (Cona A + Cona B). Slovenija je *srednjeevropska* in *sredozemska* država. Pogosto se sprašujemo o njenem *balkanskem* značaju.

(Politika) Evropska politika je bila od nekdaj obremenjena z dinastičnimi, verskimi (1648), nacionalnimi (1848), kulturnimi (1870), ideološkimi (1945–1989) in drugimi boji. Jugoslovanska politika je bila nekoč določena z zahodno-vzhodno delitvijo, s političnimi monopoli, dednimi sovraštvi in čudaškimi povezavami (neuvrščenost). Slovenska zunanja politika je bila v začetku obremenjena z balkansko in jugoslovansko zapuščino, predvsem

pa z dediščino komunizma, ki se je izkazala v dolgotrajnosti in težavnosti t. i. *tranzicije*. *Slovenska zunanja politika* je doživljala težave v zvezi z EU in NATO; v zvezi z Balkanom in sosednimi državami, predvsem v zvezi z Avstrijo, Hrvaško in Italijo. Zunanjo politiko – glede na objektivne okoliščine, predvsem glede na razmerja moči na mednarodni sceni – s pomočjo ministrstev in kabinetov oblikujejo državni voditelji. Bolj kot sintetične in abstraktne ocene so dragoceni dokumenti v zvezi z državniki, kot so bili npr. Baker, Bismarck, Blair, Brzezinski, Bush starejši in Bush mlajši, Chamberlain, Churchill, Clinton, De Gaulle, Drnovšek, Dulles, Genscher, Gorbačov, Havel, Hitler, Kardelj, Kissinger, Kohl, Kučan, Mao, Metternich, Milošević, Mitterand, Mussolini, Napoleon, Reagan, Roosevelt, Stalin, Talleyrand, Thatcherjeva, Tito, Wałęsa, Wojtyła ...

(Aparati zunanje politike) Glavni aparati zunanje politike so zunanja ministrstva z diplomatsko-konzularnimi predstavništvi in veleposlaniki; mednarodne organizacije, skupine, procesi in formati, v katerih sodeluje več držav (npr. Barcelonski proces, G8, G20, Kontaktna skupina, Kvartet, Srednjeevropska pobuda, Uni-ja za Sredozemlje ...); medvladne in nevladne organizacije (npr. Medkulturni dialog, Zavezništvo civilizacij ...).

III.

(Predlog širitve akademskega prostora za slovenske in mednarodne véde) Da bi ujeli korak s časom in se na primeren način oz. na primerni ravni odzvali na opisane izzive, so potrebni nove ustanove in novi programi. V okviru projektov *Fakultete za slovenske in mednarodne véde* (FSMV) in *Centra za strateške študije* (CESTRA) bi bilo mogoče – upoštevaje podlage in izkušnje EPF in FDŠ – ponuditi nove programe, ki bi izhajali iz glavnih dejavnikov slovenskega mednarodnega položaja (demografija, ekonomija, geografija, kultura, politika, zgodovina); posebno pozornost pa bi namenili naslednjim vsebinam:

Evropa od francoske do sovjetske revolucije,

- *Dunajski in drugi kongresi v 19. stoletju,*
- *20. stoletje med mednarodnim in nacionalnim socializmom,*

- *Evropa od železne zavesa do svinčenih let (1945–1974)*,¹⁴
- *Evropa od Helsinške listine do padca Berlinskega zidu (1975–1989)*,¹⁵
- *Konec hladne vojne in zahodno-vzhodne delitve v Evropi*,
- *Humanitarna intervencija in Odgovornost za zaščito (Responsibility to Protect)*,
- *Razvoj postkomunistične demokracije*,
- *Jugoslovanska kriza in Kontaktna skupina*,
- *Osamosvojitev Slovenije*,
- *Od Daytona in Rambouilleta do Ohrida*,
- *Tuđman in Milošević*,
- *Mednarodno kazensko sodišče za Jugoslavijo v Haagu – ICTY*,
- *Širitev EU in NATO*,
- *Srednjeevropske in sredozemske povezave*,
- *11. september, terorizem in trk civilizacij*,
- *Terorizem in človekove pravice*,
- *Bližnjevzhodna kriza in Kvartet*,
- *Neuvrščenost in New Coalition Agenda*,
- *Tranzicijske peticije in afere (dunajska in washingtonska depeša)*,
- *Finančna kriza 2008*.

IV.

(*Gradiva na spletnih straneh EU*) Zanesljivo in kvalitetno študijsko gradivo predstavljajo spletne strani ustanov Evropske unije, predvsem *Komisije* in *Sveta*:

- http://ec.europa.eu/policies/index_en.htm,
- <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=245&lang=en>,
- <http://consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=248&lang=en>,
- <http://www.consilium.europa.eu/App/newsroom/loadbook.aspx?BID=78&LANG=1&cmsid=1850>.

¹⁴ Glej Veljko Rus, »Revija Perspektive in Teorija in praksa«, Teorija in praksa, let. 41, 1-2/ 2004; Boris Pahor, Alojz Rebula, Edvard Kocbek – pričevalec našega časa, Trst 1975, ponatis Naši razgledi, 9. maja 1975; Ljubo Sirc, Dolgo življenje po smrtni obsodbi, Ljubljana 2010; Igor Omerza, Edvard Kocbek osebni dosje št. 584, Ljubljana 2010.

¹⁵ Prispevki za slovenski nacionalni program, Nova revija, (št. 57), Ljubljana 1987; Stane Kavčič, Dnevnik in spomini – 1972–1987, Ljubljana 1988.

(Gradiva na spletnih straneh MZZ) Uporabna so tudi gradiva na spletnih straneh MZZ, npr. http://www.mzz.gov.si/nc/si/novinarsko_sredisce/sporocila_za_javnost/.

BIBLIOGRAFIJA

- Akbar Ahmed, *Journey into Islam – The Crisis of Globalization*, Washington 2007.
- Madeleine Albright – with Bill Woodward, *Madam Secretary*, New York 2003.
- Madeleine Albright, *The Mighty & the Almighty – Reflections on America, God and World Affairs*, New York 2006.
- Madeleine Albright, *Memo to the President Elect – How We Can Restore America's Reputation and Leadership*, New York 2008.
- Andrej Aplenc, Janez Jerovšek (ur.), *Medijska in človekova (ne)sloboda*, Dignitas, Revija za človekove pravice, št. 33–36, Ljubljana 2007.
- Robert Badinter, *Une Constitution européenne*, Paris 2002.
- James A. Baker, III (with Thomas M. DeFrank), *The Politics of Diplomacy – Revolution, War & Peace, 1989–1992*, New York 1995.
- Vlado Benko, *Znanost o mednarodnih odnosih*, Ljubljana 1997.
- Vlado Benko, *Sociologija mednarodnih odnosov*, Ljubljana 2000.
- Ann Blackman, *Seasons of Her Life: A Biography of Madeleine Korbel Albright*, New York 1998.
- Thomas Blood, *Madam Secretary: A Biography of Madeleine Albright*, New York 1997.
- Philip Bobbit, *The Shield of Achilles – War, Peace, and the Course of History*, New York 2002.
- Zbigniew Brzezinski, *Out of Control: Global Turmoil on the Eve of the Twenty-First Century*, New York 1993.
- Zbigniew Brzezinski, *The Grand Chessboard: American Primacy and its Geostrategic Imperatives*, New York 1997.
- Zbigniew Brzezinski, *The Choice: Global Domination or Global Leadership*, New York 2004.
- Zbigniew Brzezinski, *Second Chance: Three Presidents and the Crisis of American Superpower*, New York 2007.
- Elisabeth Bumiller, *Condoleezza Rice – An American Life, A Biography*, New York 2007.
- George Bush and Brent Scowcroft, *A World Transformed*, New York 1998.
- George Bush, *All the Best: My Life in Letters and Other Writings*, New York 1999.
- Alastair Campbell (ur.), *The Blair Years – Extracts from The Alastair Campbell Diaries*, London 2007.
- James Chace, *Acheson – The Secretary of State Who Created the American World*, New York 1998.
- Jung Chang, Jon Halliday, *Mao: the Unknown Story*, Jonathan Cape 2005.
- Chávez-Castro *L'Antiamerica – Nel cuore del continente latino progetto Venecuba, gli eredi di Fidel*, *Limes – Rivista Italiana di geopolitica* 2, Roma 2007.
- General Wesley K. Clark, *Waging Modern War – Bosnia, Kosovo, and the Future of Combat*, New York 2001.
- Duff Cooper, *Talleyrand*, London (1932) 2001.
- Stéphane Courtois in drugi, *The Black Book of Communism: Crimes, Terror, Repression*, Cambridge Massachusetts 1999.
- Gordon Craig & Francis L. Loewenheim (ur.), *The Diplomats 1939–1979*, Princeton, New Jersey 1994.
- Norman Davies, *Europe, A History*, London 1997.
- Norman Davies, *Europe East & West*, London 2006.
- Karen Dawisha, Bruce Parrot (ur.), *Politics, Power, and the Struggle for Democracy in South-East Europe*, Cambridge 1997.
- Dusko Doder and Louise Branson, *Gorbachev: Heretic in the Kremlin*, New York 1990.
- Philippe Douste-Blazy, *Des affaires pas si étranges – suivi d'un Petit dictionnaire de géopolitique l'usage des nouvelles générations*, Paris 2007.
- Slobodan Erić (ur.), *Kosovo i Metohija – argumenti za ostanak u Srbiji/Arguments in favour of its future within Serbia*, Beograd Geopolitika 2006.
- Alfred Este/Michael Koschat/Paul Strohmaier, *Opfer, Täter, Denunzianten – »Partisanenjustiz« am Beispiel der Verschleppungen in Kärnten und der Steiermark im Mai/Juni 1945: Recht oder Rache?*, Celovec-Ljubljana-Dunaj 2007.

- Europe and Immigration, European View, Journal of the Forum for European Studies*, Vol 5, Brussels Spring 2007.
- Hannes Farnleitner (ur.), *Unser Europa – Gemeinsam Stärker, Die Kooperation der Klein- und Mittelstaaten im EU-Konvent* (prispevek D. Rupla), Wien 2004.
- Josef Feldner/Marjan Sturm, *Kärnten neu denken – Zwei Kontrahenten im Dialog*, Celovec 2007.
- Niall Ferguson, *The War of the World – Twentieth-Century Conflict and the Descent of the West*, New York 2006.
- Joschka Fischer, *Die Rückkehr der Geschichte – Die Welt nach dem 11. September und die Erneuerung des Westens*, Köln 2005.
- Francis Fukuyama, *The End of History and the Last Man*, New York 1992.
- Francis Fukuyama, *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity*, New York 1995.
- Francis Fukuyama, *After the Neocons – America at the Crossroads*, London 2006.
- Jeffrey Gedmin (ur.), *European Integration and American Interests: What the New Europe Really Means for the United States*, Washington 1997.
- Hans-Dietrich Genscher, *Erinnerungen*, Berlin 1995.
- Jack L. Goldsmith, Eric A. Posner, *The Limits of International Law*, Oxford/New York 2005.
- Anton Gosar (zbral in ur.), *Globalizirana Evropa – Globalized Europe*, Koper 2005.
- James Gow, Cathie Carmichael, *Slovenia and the Slovenes – A Small State and the New Europe*, London 2000.
- Niko Grafenauer (ur.), *Evropski izziv, Nova revija*, Ljubljana, 2001.
- George W. Grayson, *Strange Bedfellows: NATO Marches East*, Lanham Maryland 1999.
- Eva Holz – Henrik Costa, *Ljubljanski kongres 1821*, Ljubljana, Nova revija 1997.
- Richard Holbrooke, *To End a War*, New York 1998.
- Samuel P. Huntington, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, New York 1996.
- Samuel P. Huntington, *Who Are we? The Challenges to America's National Identity*, New York 2004.
- Walter Isaacson, *Kissinger: A Biography*, New York 1992.
- Igor Iwanov, *Die neue russische Diplomatie – Rückblick und Visionen*, München 2002.
- Roy Jenkins, *Churchill*, London 2001.
- Tony Judt, *Postwar, A History of Europe Since 1945*, London 2005.
- Robert D. Kaplan, *Balkan Ghosts: A Journey Through History*, New York 1993.
- Stefan Karner, Natalja Tomilina, Alexander Tschubarjan, *Prager Frühling, Das internationale Krisenjahr 1968, Beiträge*, Köln, Weimar, Wien 2008.
- Henry Kissinger, *A World Restored: Metternich, Castlereagh and the Problems of Peace, 1812–22*, New York 1973.
- Henry Kissinger, *Years of Renewal*, New York 1999.
- Henry Kissinger, *Does America Need a Foreign Policy? Toward a Diplomacy for 21st Century*, New York 2001.
- Henry Kissinger, *Crisis: The Anatomy of Two Major Foreign Policy Crises*, New York 2003.
- Thomas H. Klein (preds.), *The 9/11 Commission Report – Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, New York/London, Authorized Edition (2004).
- His Holiness The Dalai Lama, *Ethics for the New Millenium*, New York 1999.
- Dov Lynch (ur.), *What Russia sees – Chaillot Paper 74*, Institute for Security Studies EU, Paris January 2005.
- Ferdinand Mayrhofer-Grünbühel & Miroslav Polzer, *Avstrija–Slovenija preteklost in sedanjost*, Ljubljana–Celovec 2002.
- John S. Micgiel (ur.), *State and Nation Building in East Central Europe: Contemporary Perspectives*, New York 1996.
- Zdravko Mlinar (ur.), *Osamosvajanje in povezovanje v evropskem prostoru*, Ljubljana 1995.
- Simon Sebag Montefiore, *Stalin: The Court of the Red Tsar*, Weidenfeld & Nicolson, 2003.
- Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: the Struggle for Power and Peace*, Alfred A. Knopf 1963.
- Edmund Morris, *Dutch: A Memoir of Ronald Reagan*, New York 1999.
- Roger Morris, *Partners in Power: The Clintons and Their America*, Washington 1996.
- Stephen O'Shea, *Sea of Faith, Islam and Christianity in the Medieval Mediterranean World*, New York 2006.
- Ernest Petrič, *Zunanja politika – Osnove teorije in praksa*, Ljubljana (CEP-SAZU) 2010.
- Leopoldina Plut - Pregelj, Carole Rogel, *Historical Dictionary of Slovenia, Second edition*, Lenham, Maryland, Toronto, Plymouth, UK 2007.
- Pogodba o Ustavi za Evropo*, Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti, Luxembourg 2005.

- Pogovori o prihodnosti Slovenije pri predsedniku republike, *V svetu dejavna in prepoznavna Slovenija – Prednostne naloge prihodnje slovenske zunanje politike*, Ljubljana, Urad Predsednika Republike 2003.
- Richard A. Posner, *An Affair of State: The Investigation, Impeachment, and Trial of President Clinton*, Cambridge Mass. 1999.
- Predsedovanje Slovenije Svetu Evropske unije – Zunanji odnosi*, Ljubljana, MZZ 2008.
- Andrej Rahten, *Zaveznštva in delitve – Razvoj slovensko-hrvaških političnih odnosov v habsburški monarhiji 1848–1918*, Ljubljana 2005.
- Andrej Rahten, *Izidor Cankar; Diplomat dveh Jugoslavij/A Diplomat of Two Yugoslavias*, Ljubljana 2009.
- Sabrina P. Ramet, *Nationalism and Federalism in Yugoslavia 1962–1991 (Second Edition)*, Bloomington Indiana 1992.
- Sabrina P. Ramet, *Whose Democracy? Nationalism, Religion, and the Doctrine of Collective Rights in Post-1989 Eastern Europe*, Lanham Maryland 1997.
- Sabrina Petra Ramet, *Balkan Babel: The Disintegration of Yugoslavia from the Death of Tito to the War in Kosovo* (predg. Ivo Banac), Boulder Colorado 1999.
- Imam Feisal Abdul Rauf, *What's Right with Islam Is What's Right with America – A new Vision for Muslims and the West*, San Francisco 2004.
- Dorothea Gräfin Razumovsky, *Der Balkan – Geschichte und Politik seit Alexander dem Großen*, München 1999.
- David Reynolds, *Summits – Six Meetings that Shaped the Twentieth Century*, London 2007.
- Carole Rogel, *The Breakup of Yugoslavia and the War in Bosnia*, Westport Connecticut 1998.
- Adam Daniel Rotfeld (ur.), *New Threats, New Responses – Towards the UN Reform*, Warsaw 2004.
- Adam Daniels Rotfeld (ur.), *New Political Act for the United Nations*, Warsaw 2004.
- Dimitrij Rupel, *Slovenija na svetovnem prizorišču – Od Brionske deklaracije do arbitražnega sporazuma, od Cone A do točke 5*, Ljubljana 2011.
- Dimitrij Rupel, *Slovenski intelektualci – Od vojaške do civilne družbe*, Ljubljana 1989.
- Dimitrij Rupel, »Slovenija je svetoven pojav«, *Junij/June 2001, Republika Slovenija, Ministrstvo za zunanje zadeve*, Ljubljana 2001.
- Dimitrij Rupel, *Srečanja in razhajanja*, Ljubljana, Nova revija 2001.
- Dimitrij Rupel, »Security and Cooperation in Europe«, *Europe, Its Borders and Role in the World, European View*, A Journal of the Forum for European Studies, Vol. 2, Brussels Autumn 2005, str. 137–142.
- Dimitrij Rupel, »The Balkans: A Litmus Test of the Union's Transformation Power (v Hannes Swoboda/Christophe Solioz eds., *Conflict and Renewal: Europe Transformed, Essays in Honour of Wolfgang Petritsch*, str. 36–40), Baden-Baden 2007.
- Dimitrij Rupel, *Stabilnost ali svoboda – mednarodni položaj in zunanja politika* (učbenik), Ljubljana, Brdo pri Kranju 2009.
- Dimitrij Rupel, *Slovensko predsedovanje v ognju lastnih sil* – poročilo o predsedovanju Svetu EU za splošne zadeve in zunanje odnose, Ljubljana (Nova obzorja) 2009.
- Anthony Seldon, *The Foreign Office – An Illustrated History of the Place and Its People*, London 2000.
- Amartya Sen, *Identity and Violence – The Illusion of Destiny*, London 2006.
- Slovinci v očeh Imperija/The Slovenes in the Eyes of the Empire – Priročniki britanskih diplomatov na Pariški mirovni konferenci leta 1919*, Mengeš (CEP) 2007.
- Slovenski diplomati v slovanskem svetu*, Mengeš (CEP) 2010.
- Slovensko-italijanski odnosi/Rapporti italo-sloveni/Slovene-Italian Relations 1880–1956 – Poročilo slovensko-italijanske zgodovinsko-kulturne komisije*, Koper - Capodistria 25. julij 2000.
- Slovensko predsedstvo EU 2008*, Ljubljana, STA 2008.
- James Srodes, *Allen Dulles: Master of Spies*, Washington 1999.
- Nicholas Stern, *The Economics of Climate Change – The Stern Review*, Cambridge 2007.
- Joseph E. Stiglitz, *Globalization and its Discontents*, New York 2002.
- Baron Josef Schwegel, *Spomini in pisma*, Mengeš (CEP) 2007.
- Peter Štih, Vasko Simoniti, Peter Vodopivec, *Slowenische Geschichte: Gesellschaft – Politik – Kultur*, Graz 2008.
- Strobe Talbott, *The Great Experiment*, New York 2008.
- Margaret Thatcher, *The Downing Street Years*, London 1993.
- Hubert Védrine, *Face hyper-puissance – Textes et discours 1995–2003*, Fayard 2003.
- Dominique de Villepin (predg.), *Histoire de la Diplomatie Française*, Perrin 2005.
- Peter Vodopivec, *Od Pohlinove slovnice do samostojne države*, Ljubljana 2006.
- Anton Vratuša, *Profili neuvrčenosti – Socialistična in neuvrščena Jugoslavija*, Ljubljana 1980.

- Theodor Winkler (ur.), *European Integration and the Balkans – Changes, Problems and Prospects*, Belgrade 2002.
- Emmanuel de Waresquiel, *Talleyrand – le prince immobile*, Fayard 2003.
- Milica Kacin Wohinz, *Vivere al confine – Sloveni e Italiani negli anni 1918–1941*, Gorizia 2004.
- Bob Woodward, *Shadow: Five Presidents and the Legacy of Watergate*, New York 1999.
- Susan L. Woodward, *Balkan Tragedy: Chaos and Dissolution After the Cold War*, Washington 1995.
- Marcin Zaborowski, *Bush's legacy and America's next foreign policy – Chaillot Paper 111*, Institute for Security Studies EU, Paris September 2008.
- Warren Zimmermann, *Origins of a Catastrophe, Yugoslavia and its Destroyers – America's Last Ambassador Tells What Happened and Why*, New York 1996.

**SEZNAM REVIJ S PODROČJA MEDNARODNIH VED: MEDNARODNIH ODNOSOV,
MEDNARODNEGA PRAVA, ZUNANJE POLITIKE IN DIPLOMACIJE**

- American Journal of International Law*,
Chaillot Paper (Institute for Security Studies, EU), Pariz,
Common Market Law Review (Kluwer Law International), London,
Crossroads (Macedonian Foreign Policy Journal), Skopje,
Dignitas (The Slovenian Journal of Human Rights), Ljubljana,
Europarecht (Verlag C.H.Beck oHG), München,
European Affairs (A Publication of the European Institute), Washington,
European Journal of Commercial Contract Law (Paris Legal Publishers), Zutphen, Nizozemska,
European Law Review (Sweet & Maxwell), London,
European View (EPP), Bruselj,
Foreign Affairs, New York,
Foreign Policy (Carnegie Endowment for International Peace), Washington,
Harvard International Review, Cambridge, Mass.,
Hungarian Review (A bi-monthly journal from Central Europe), Budimpešta,
International and Comparative Law Quarterly (ICLQ),
Journal of international relations and development (Center of International Relations), Ljubljana,
Limes (Rivista italiana di geopolitica), Rim,
Nova revija, Ljubljana,
Pilar – Casopis za društvene in humanističke studije, Zagreb,
Polish Quarterly of International Affairs, Varšava,
Politique Etrangere (IFRI), Pariz,
Pravna praksa, Ljubljana,
Pravnik, Ljubljana,
Revue internationale de droit comparé (Société de Législation Comparée), Pariz,
Slovene Studies (Journal of the Society for Slovene Studies), Syracuse, New York,
Studia historica Slovenica, Maribor,
Südost Europa (Zeitschrift für Gegenwartsforschung, Südost-Institut), München,
Teorija in praksa, Ljubljana,
Tesaurus Acroasium (Univerza v Solunu),
The Washington Papers (CSIS), Washington,
Two Homelands/Dve domovini, Ljubljana,
World Politics (Princeton Institute for International and Regional Studies), Princeton, N.J.,
Zbornik znanstvenih radova Pravnog fakulteta u Zagrebu,
Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (Verlag C.H.Beck oHG), München,
Zeitschrift für Europäisches Verbraucherrecht (Springer-Verlag), Heidelberg,
Zeitschrift für Europarecht, Internationales Privatrecht und Rechtsvergleichung, (MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH), Dunaj,
Zeitschrift für Staats- und Europawissenschaften – ZSE (Journal for comparative Government and European Policy), Berlin.